

PRAKTISCHE LESVOORBEREIDINGEN VOOR
KINDERBEGELEIDERS IN DE KINDEROPVANG

VERBINDEND BEGELEIDEN

16 VOLLEDIG
UITGEWERKTE
MODULES

OVER VERBINDEND BEGELEIDEN,
EMOTIEREGULATIE EN
LIEFDEVOL BEGRENZEN

DIRECT INZETBARE
LESVOORBEREIDINGEN

PRAKTIJKGERICHTE
WERKVORMEN

CASUSSEN EN
REFLECTIEVRAGEN

DIDACTISCHE TIPS
EN MATERIALEN

KIJKEN • VERBINDEN
BEGRENZEN • BEGELEIDEN

*Samen bouwen aan
sterke kinderbegeleiders*

NATHALIE BLANCKAERT

MEER DAN 20 JAAR ERVARING IN KINDEROPVANG,
COACHING EN VORMING

Alles klaar om meteen les te geven

Een digitale licentie voor één docent. Je mag afdrukken voor je eigen lesgroepen; delen of doorsturen aan derden is niet toegestaan.

Docentenhandleiding - 39 pagina's

Visie, leerlijn, competentiematrix, stage- en evaluatievisie.

Lesvoorbereidingen - 356 pagina's

16 modules + verdieping, met docentenscripts, theorie, casussen, werkvormen en richttijden.

Evaluatiebundel - 69 pagina's

Overhoringen, clustertoetsen, examens, rubrics en correctiesleutels.

Totaal: 464 pagina's

Meer dan 30 uur lesinhoud. Eén samenhangende pedagogische leerlijn voor toekomstige kinderbegeleiders.

Volledig pakket: € 89,95

Minder dan € 3 per uitgewerkt lesuur - jarenlang inzetbaar.

Zestien thema's die in elkaar grijpen

Geen losse inspiratie, maar een heldere opbouw van observeren en begeleiden naar samenwerking en professionele groei.

1-4 Gedrag, grenzen, prikkels en ritme

5-7 Wennen, slapen en eetmomenten

8-12 Driftbuien, bijten, druk gedrag, spel en co-regulatie

13-16 Ouders, team, zelfzorg en teamafspraken

Doorheen elke module

- leerdoelen en benodigd materiaal
- helder lesoverzicht met richttijden
- letterlijk bruikbare docentenscripts
- casussen, rollenspelen en reflectie
- transfer naar stage of werkvloer

Pedagogisch handelen concreet gemaakt

Verbindend Begeleiden ondersteunt leerplandoelen en beroepscompetenties. De docent behoudt altijd de verantwoordelijkheid voor de concrete koppeling met het eigen leerplan en de klasgroep.

Pedagogisch handelen en observeren

Modules 1-4 en 8-12

Dagelijkse zorgmomenten

Modules 4-7

Spel, ontwikkeling en zelfstandigheid

Module 11

Samenwerken met gezinnen

Modules 5 en 13

Team en professionele ontwikkeling

Modules 14-16

Stage, reflectie en evaluatie

Doorheen alle modules

Aansluitend bij de beroepskwalificatie Kinderbegeleider baby's en peuters en onderwijscontexten zoals Opvoeding en Begeleiding en het volwassenenonderwijs.

Module 1 Gedrag is communicatie

Waarom deze module?

Deze eerste module vormt het fundament van de volledige lesmethode **Verbindend begeleiden**. Alles wat in de volgende modules aan bod komt, vertrekt vanuit één centrale visie: gedrag is communicatie.

Jonge kinderen beschikken nog niet over de taal, de impulscontrole en de emotieregulatie om gevoelens en behoeften onder woorden te brengen. Daarom communiceren zij vaak via hun gedrag. Boosheid, huilen, slaan, terugtrekken of druk gedrag kunnen signalen zijn van wat een kind voelt, nodig heeft of nog niet kan verwoorden.

In deze les leren studenten anders kijken naar gedrag. Ze ontdekken dat professioneel begeleiden begint met observeren, begrijpen en afstemmen, nog vóór er sprake is van begrenzen of corrigeren.

Deze manier van kijken vormt de rode draad doorheen de volledige opleiding.

Leerdoelen

Na deze module kan de student:

- uitleggen waarom gedrag een vorm van communicatie is;
- gedrag onderscheiden van de onderliggende behoefte;
- gedrag observeren zonder onmiddellijk te oordelen;
- benoemen welke basisbehoeften achter gedrag kunnen schuilgaan;
- een eerste verbindende reactie formuleren.

Benodigd materiaal

- Werkbundel *Verbindend begeleiden*
- Observatiefiches
- Whiteboard of flap-over
- Stiften
- Post-its
- Groene en rode kaartjes (of twee gekleurde blaadjes per student)

Lesoverzicht

Lesonderdeel	Richttijd
Welkom en voorkennis activeren	10 minuten
Theorieblok 1	20 minuten
Reflectieoefening	10 minuten
Theorieblok 2	15 minuten
Casus Milan	20 minuten
Extra casus	10 minuten
Oefening 'Feit of interpretatie'	15 minuten
Rollenspel	20 minuten
Reflectie en afronding	10 minuten

Totale richttijd: ongeveer 2 uur en 10 minuten.

Praktische planning: de richttijden zijn indicatief. Bij minder beschikbare tijd kan de leerkracht een onderdeel met 'extra casus', 'verdieping' of 'extra werkvorm' doorschuiven naar een volgend lesmoment.

LESVERLOOP

Welkom en voorkennis activeren (10 minuten)

Doel van dit lesonderdeel

Een veilige en open sfeer creëren waarin studenten vrij hun ideeën durven delen. De voorkennis activeren en studenten nieuwsgierig maken naar de centrale visie van de opleiding.

Docent zegt

"Welkom allemaal.

Vandaag starten we met een zin die de basis vormt van de volledige opleiding. Eigenlijk kan je zeggen dat alles wat we de komende lessen zullen bespreken, terug te brengen is naar deze ene gedachte."

Schrijf vervolgens langzaam en duidelijk op het bord:

Gedrag is communicatie

Neem daarna bewust enkele seconden stilte.

Laat de studenten de zin rustig lezen.

Vraag vervolgens:

"Wat betekent deze uitspraak volgens jullie?"

Geef de studenten voldoende tijd om na te denken. Vermijd de neiging om de stilte onmiddellijk op te vullen.

Vaak komen de meest waardevolle antwoorden wanneer studenten even kunnen nadenken.

Laat verschillende studenten reageren.

Mogelijke antwoorden van studenten

Schrijf alle antwoorden zichtbaar op het bord, zonder ze meteen te beoordelen.

Mogelijke reacties zijn:

- boosheid
- verdriet
- frustratie
- aandacht vragen
- niet kunnen praten
- emoties
- grenzen

Theorieblok 1 Waarom communiceren jonge kinderen via gedrag? (20 minuten)

Doel van dit lesonderdeel

Studenten laten begrijpen waarom gedrag voor jonge kinderen een communicatiemiddel is en waarom zij gevoelens nog niet altijd onder woorden kunnen brengen.

Link met de werkbundel

Vraag de studenten om hoofdstuk 1 van de werkbundel te openen.

Lees de eerste pagina samen klassikaal.

Vraag de studenten om tijdens het lezen woorden of zinnen aan te duiden die zij belangrijk vinden.

Docent zegt

"Waarom kunnen jonge kinderen vaak nog niet vertellen wat ze voelen?"

Geef verschillende studenten de kans om te antwoorden.

Mogelijke antwoorden

- Hun taal is nog volop in ontwikkeling.
- Ze begrijpen hun eigen gevoelens nog niet altijd.
- Hun hersenen zijn nog niet volledig ontwikkeld.
- Ze kunnen emoties nog moeilijk reguleren.
- Ze reageren impulsief.
- Ze weten zelf vaak nog niet waarom ze boos of verdrietig zijn.

Docent licht toe

Vat de antwoorden samen.

"Jonge kinderen voelen vaak veel meer dan ze kunnen verwoorden.

Wanneer een kind zich overprikkeld voelt, kan het meestal nog niet zeggen:

'Het is hier te druk.'

Wanneer een kind gefrustreerd is, zal het zelden zeggen:

'Ik ben teleurgesteld omdat dit niet lukt.'

In plaats daarvan laat het kind zijn gevoelens zien via gedrag."

Benadruk vervolgens:

Gedrag is de taal van jonge kinderen.

Leg uit dat boosheid of huilen bij jonge kinderen meestal geen bewuste keuze is om moeilijk te doen. Vaak beschikken zij nog niet over voldoende taal en zelfregulatie om gevoelens anders te uiten.

Klassikale vraag

Vraag aan de studenten:

"Welke gedragingen zie je regelmatig in de kinderopvang wanneer een kind iets moeilijk vindt?"

Laat verschillende voorbeelden geven.

Schrijf deze op het bord.

Bijvoorbeeld:

- huilen
- slaan
- bijten
- schreeuwen
- speelgoed gooien
- weglopen
- zich verstoppen
- niet luisteren
- weigeren

Vertel de studenten dat ze later in de les zullen ontdekken wat achter al deze gedragingen kan schuilgaan.

Extra casus Emma (2 jaar)

Doel van dit lesonderdeel

De aangeleerde inzichten toepassen in een nieuwe situatie.

Docent zegt

"Nu gaan we dezelfde manier van denken toepassen op een andere situatie."

Lees de casus rustig voor.

Casus

Emma is twee jaar.

Iedere ochtend begint ze luid te huilen wanneer haar mama vertrekt.

Wanneer de begeleider haar wil troosten, slaat Emma de hand van de begeleider weg en draait ze zich om.

Vraag 1

Wat zie je?

Laat studenten eerst individueel nadenken.

Mogelijke antwoorden

- Emma huilt.
- Emma slaat de hand weg.
- Emma draait zich om.
- Mama vertrekt.

Vraag 2

Welke behoefte zou Emma op dit moment kunnen hebben?

Mogelijke antwoorden

- veiligheid
- verbinding
- nabijheid
- voorspelbaarheid
- geruststelling

Vraag 3

Wat zou jij zeggen?

Laat studenten hun antwoord formuleren.

Mogelijke verbindende reactie

"Ik zie dat het afscheid moeilijk is."

"Je bent verdrietig."

"Mama komt straks terug."

"Ik blijf even bij jou."

Docent licht toe

Benadruk dat troosten niet hetzelfde is als gevoelens onmiddellijk willen oplossen.

Vaak heeft een kind vooral nood aan een rustige volwassene die aanwezig blijft.

Veel voorkomende misvatting

Sommige studenten willen Emma onmiddellijk afleiden.

Bespreek dat afleiding soms helpend kan zijn, maar dat gevoelens eerst erkenning nodig hebben.

Evaluatie van de les

Controleer of de leerdoelen bereikt werden.

Gebruik onderstaande vragen als korte afsluitende evaluatie.

Vraag 1

Waarom zeggen we dat gedrag communicatie is?

Vraag 2

Noem drie mogelijke behoeften die achter gedrag kunnen schuilgaan.

Vraag 3

Wat is het verschil tussen observeren en interpreteren?

Vraag 4

Waarom is het belangrijk om eerst verbinding te maken vóór je gedrag probeert bij te sturen?

Vraag 5

Formuleer één verbindende reactie op deze situatie:

Een peuter begint luid te huilen omdat hij niet als eerste naar buiten mag.

Differentiatie

Wanneer de groep sneller werkt

Laat studenten in kleine groepjes zelf een praktijkcasus bedenken.

Een ander groepje probeert de behoefte achter het gedrag te achterhalen en formuleert een verbindende reactie.

Wanneer de groep meer ondersteuning nodig heeft

Gebruik extra voorbeelden uit de stage of praktijk.

Werk de casussen samen stap voor stap uit.

Geef studenten eerst voldoende tijd om feiten en interpretaties van elkaar te onderscheiden.

4. Verbinding en begrenzing versterken elkaar.

Je erkent gevoelens én bewaakt de grens.

5. Complimenten versterken gewenst gedrag.

Concrete positieve aandacht helpt kinderen groeien.

Evaluatie van de les

Controleer of de leerdoelen bereikt werden.

Vraag 1

Waarom hebben jonge kinderen grenzen nodig?

Vraag 2

Wat is het verschil tussen straffen en positief begrenzen?

Vraag 3

Waarom werkt positieve taal beter dan negatieve taal?

Vraag 4

Wat betekent consequent handelen?

Vraag 5

Geef een voorbeeld van een positieve grens.

Praktijkopdracht (optioneel)

Vraag de studenten om tijdens hun volgende stagedag bewust te letten op hun taalgebruik.

Laat hen minstens vijf situaties noteren waarin zij een grens stelden.

Beschrijf telkens:

- Wat deed het kind?
- Welke woorden gebruikte jij?
- Benoemde je wat niet mocht of wat je wél verwachtte?
- Bood je een alternatief aan?
- Hoe reageerde het kind?
- Wat zou je de volgende keer eventueel anders doen?

Bespreek de observaties tijdens de volgende les en laat studenten elkaar tips geven.

Module 16 Teamafspraken: rust, duidelijkheid en verbinding

Waarom deze module?

In module 14 onderzochten studenten hoe professionele samenwerking en feedback een team versterken. In module 15 stond de draagkracht van de begeleider centraal. Deze slotmodule vertaalt beide inzichten naar gedragen teamafspraken.

Kinderen ervaren meer voorspelbaarheid wanneer begeleiders dezelfde basisafspraken hanteren rond gedrag, emoties, rust, ouders en veiligheid. Teamafspraken zijn pas waardevol wanneer ze concreet, haalbaar, bekend en regelmatig geëvalueerd worden.

Leerdoelen

Na deze module kan de student:

- uitleggen waarom gezamenlijke afspraken veiligheid vergroten;
- een onduidelijke praktijksituatie vertalen naar een concrete teamafpraak;
- verschillen tussen collega's respectvol bespreken;
- afspraken formuleren die observeerbaar en haalbaar zijn;
- een eenvoudige evaluatiecyclus voor teamafspraken gebruiken.

Benodigd materiaal

- Werkbundel *Verbindend Begeleiden*
- Werkblad teamafspraken
- Casuskaarten
- Grote bladen, post-its en stiften
- Whiteboard of smartboard

Lesoverzicht

Lesonderdeel	Richttijd
Instap – Eén situatie, twee boodschappen	10 minuten
Theorieblok 1 – Duidelijke afspraken zorgen voor veiligheid	45 minuten
Theorieblok 2 – Respect voor verschillen	15 minuten
Theorieblok 3 – Samen verantwoordelijkheid dragen	15 minuten
Casus 1 – Verschillende afspraken, verschillende boodschappen	20 minuten
Werkvorm – De Teamchallenge	30 minuten
Werkvorm – Van probleem naar gedragen afspraak	25 minuten
Samenvatting door de docent	5 minuten

Totale richttijd: ongeveer 2 uur en 45 minuten.

Praktische planning: de richttijden zijn indicatief. Een extra casus, verdiepingsvraag of aanvullende werkvorm kan naar een volgend lesmoment worden doorgeschoven.

Zo gebruik je deze bundel

Deze bundel is ontworpen als modulaire gereedschapskist. Je kunt evaluaties letterlijk gebruiken, inkorten, combineren of aanpassen aan de opleiding, de beschikbare tijd en het niveau van de studentengroep.

Belangrijk Het docentendeel bevat correctiesleutels. Verwijder die pagina's voordat je een studentenversie verspreidt.

Vier inzetniveaus

- 1. Overhoring: korte, laagdrempelige kennis- en begripscheck van 10 punten per module.**
- 2. Clustertoets: schriftelijke evaluatie van vier samenhangende modules, met kennis, casus en reflectie.**
- 3. Schriftelijk examen: integrale evaluatie over de volledige leerlijn, in twee gelijkwaardige versies.**
- 4. Praktijk-/mondeling examen: observeren, handelen, verantwoorden en bijsturen in een authentieke situatie.**

Aanbevolen cyclus

- 1.** Bepaal vooraf welk leerdoel en welk niveau van de evaluatiepiramide je wilt beoordelen.
- 2.** Kies een passend instrument en pas punten of antwoordruimte aan.
- 3.** Bespreek criteria en verwachtingen vóór de afname.
- 4.** Geef concrete feedback: wat is zichtbaar beheerst, wat is de volgende stap?
- 5.** Laat de student reflecteren en plan een kans om opnieuw toe te passen.

Niet alleen lesgeven. Ook gericht evalueren.

De evaluatiebundel geeft je bruikbare instrumenten om kennis, toepassing, vaardigheden en reflectie zichtbaar te maken.

Na één module

Korte overhoring met kennis- en toepassingsvragen, puntenverdeling en correctiesleutel.

Na vier modules

Clustertoets met een evenwicht tussen kennis, casustoepassing en reflectie.

Einde leerlijn

Schriftelijk examen met analytische sleutel en duidelijke beoordelingscriteria.

Authentieke praktijktaak

Rubric en nabespreking voor professioneel handelen in herkenbare situaties.

**Zo weet je niet alleen wat studenten onthouden,
maar ook wat zij professioneel kunnen toepassen.**

Een docent hoeft niet vanaf nul te beginnen

Een volledige, praktijkgerichte pedagogische leerlijn voor opleidingen Kinderbegeleider baby's en peuters en Opvoeding en Begeleiding.

- 16 uitgewerkte modules + verdieping
- 464 pagina's: handleiding, lessen en evaluatie
- meer dan 30 uur lesinhoud met richttijden
- bruikbaar voor eigen lesgroepen, jaar na jaar

Volledig pakket: € 89,95

Het Bengeltje Coaching

Deze inblikversie bevat een selectie uit het volledige pakket.